

Een gat in het geluid | Fera van der Wart

'Stilte: een gat in het geluid'¹

Zacht afgeronde bergen vloeien om de scherpe randen van de groeve. Waar de luide stenen de menselijke beweging een stem geven, ontstaat er net genoeg ruimte voor kleine bloempjes om hun kleur te tonen. Samen met het kalme gekabbel van helderblauw water en het vrolijke gekwetter van onzichtbare vogels, vormen deze fragiele sprietjes een zacht protest tegen de grootsheid van de leegte. Een groot gapend gat, omsloten door bos vol met alles wat hier ooit was, ligt wijd gespreid voor de statige fabriek; het souvenirje van vergane glorie. Dit is de ENCI-groeve: misschien te mooi voor wat het zou mogen zijn. Een wond die probeert te helen, probeert te herstellen wat is vergaan. Beginnend met gele paardenbloempjes, fiers overeind tussen geel-grijze stenen.

Wanneer je langer blijft hangen in dit gapende gat waar iedereen verwonderd naar staart, wordt het stiller en stiller. De constante ruis van wandelaars op de stenen paden dunt steeds meer uit, het terras loopt leeg en de galm van stemmen komt enkel af en toe nog even langs vliegen. En dan: stilte. Complete stilte in een breed uitgestrekt gat. Het is alsof zelfs stilte weerkaatst wordt van muur naar muur, galmend door de ruimte. Enkele vogels lijken geen verschil te merken en kwetteren vrolijk door. De wind doet mee in hun spel en samen vormen zij het gehele klankschouwspel. Maar dit duurt maar enkele minuten. Zachtjes wordt er wat schuchter gekwaakt tussen het glooiende riet. Een andere 'kwaker' lijkt daarop te reageren. En dan, binnen enkele seconden, verandert de complete stilte in een enorm concert van kikkers! Niet van één kant, maar verspreid over het hele gebied. Voor een paar minuten vullen zij de gapende stilte met hun immense gekwaak. En dan is het weer stil. Enkel wat vogels die al vrolijk fluitend de wind uitdagen ze mee de lucht in te zwaaien. Zo gaat het voor een tijdje door. Het lijkt een soort wisselwerking te zijn tussen stilte, geluid en ruimte.

Dit is wat me interesseert aan het ENCI-gebied; het complexe geluidslandschap. Een geluidslandschap waar nauwelijks naar geluisterd wordt, wat over het hoofd wordt gehoord (want zien doen we genoeg). In elke *talk* en *walk* die we hadden tijdens de minor bekeken we de groeve vanuit alle mogelijke perspectieven; historisch, biologisch, vanuit vorm en kleur. Iedereen lijkt door de indrukwekkendheid van het uitzicht te vergeten dat er meer is dan zicht. Dat er meer is dan het blauwe water en het gelige gesteente. Ik wil dit veranderen: ik wil mensen de ENCI laten horen, ik wilde groeve ten gehore brengen.

¹ Quote van Bert Schierbeek

En dus heb ik niet alleen veel gelopen in de groeve, maar vooral veel gezeten en geluisterd. Geluisterd hoe gedurende de dagen de klanken veranderden, meevloeien met het ritme van mens en natuur. Geluisterd naar hoe klank vorm geeft aan de omgeving en hoe de omgeving klank vervormd en vormt.

Ik heb uren- en dagenlang gezeten en geluisterd. Opgenomen en waargenomen. Daarna heb ik geluisterd naar het ritme dat ik geef aan dit klanklandschap wanneer ik het bewandel. Hoe de ondergrond en mijn stappen samen voor dynamiek en tempo zorgen. Een zachte zanderige opwaartse heuvel vormde een gedempte, langzame pas met meer en meer ritenuto. Wanneer ik echter afdaalde van de trappen, was het resoluut, krachtig en standvastig.

En natuurlijk kon ik ook stilstaan, de ruimte geven aan de groeve zelf, als een *cadenza* van de solist.

Nu heb ik een hele verzameling aan geluidsopnames, videofragmenten en ronddwarrelende ideeën. Uiteindelijk wil ik een lange compositie maken als een ode aan de ongehoorde ENCI-groeve. Nu ben ik vooral veel aan het experimenteren met wat ik heb, om te kijken wat ik er mee kan. Voorafgaand aan mijn onderzoek dacht ik dat het klanklandschap misschien niet heel anders zou zijn dan in een willekeurig ander uitgestrekt landschap. Hierin heb ik toch een verkeerde inschatting gemaakt. Wanneer ik luister naar de ENCI wanneer de mens er niet is, is het alsof ik voor het eerst echt kan horen hoe een gat klinkt, hoe leegte klinkt. Leegte die wil klinken, leegte die wil herstellen, gehoord wil worden. Het is de stilte van de mens en tegelijkertijd is de impact van de mens oorverdovend. De mens heeft niet alleen een gat achtergelaten in de natuur, maar ook een gat in het geluid. Een oorverdovende stilte. Maar zoals de natuur ook zichzelf herstelt en teruggroeit, zo geven de kwakende kikkers en de kwetterende vogels het ook niet op en dit wil ik ten gehore brengen.

→ <https://photos.app.goo.gl/trvHtxjWCd6XwKL69>

Fera van de Wart, Voorjaar 2022